

## **Анотований список флори урочища Буркутські плавні (Херсонська область, Україна)**

ІВАН ІВАНОВИЧ МОЙСІЄНКО  
МАРИНА ЯРОСЛАВІВНА ЗАХАРОВА  
РУСЛАНА ПЕТРІВНА МЕЛЬНИК  
ОЛЕНА ФЕДОРІВНА САДОВА

МОЙСИЄНКО І.І., ЗАХАРОВА М.Я., МЕЛЬНИК Р.П., САДОВА О.Ф. (2018). **An annotated list of the flora of the landmark Burkuty Plavni (Kherson region, Ukraine).** *Chornomors'k. bot. z.*, **14** (1): 6–25. doi: 10.14255/2308-9628/18.141/1

In the article an annotated list of the flora of vascular plants is presented for the forested part of the Burkuty Plavni natural landmark. The landmark occupies an area of 350 ha in the Chalbasska arena of the Nyzhnodniproviski pisky (Lower Dnipro Sands), near the small village Burkuty (Hola Prystan district, Kherson region). The list includes 425 species belonging to 252 genera, 75 families, 5 classes and 4 divisions. Among them, 247 species have been found for the first time in the landmark. However, we did not find 21 species, identified in the landmark earlier. The favored conditions for growth, frequency of occurrence, zoological status, and relevant, earlier references in the literature have been indicated for each species identified in the present study. The flora of the forested part of the landmark is unique in that it has a high degree of species diversity (48.1% of the flora of the Lower Dnipro sand area), though it only occupies 0.22% of the whole territory. There are 25 zoophytes among the flora (5.9 %). Another reason for the high zoological value of the flora of the Burkuty Plavni natural landmark is the mix of endemic plants and the significant share of boreal plants in their composition, i.e. northern species on the southern boundary of their range. At the present moment only a part of the landmark is included in the Oleshkivski Pisky National Nature Park (50 ha, or 14.3%). As a result, 264 species (62,1%) of the landmark flora, including seven zoophytes (*Ceratophyllum tanaiticum*, *Dactylorhiza incarnata*, *Dryopteris carthusiana*, *Polygonatum odoratum*, *Potamogeton sarmaticus*, *Salvinia natans*, *Stachys officinalis*) are not currently protected. These results convincingly show the inadequate protection of the floristic biodiversity of the landmark at the present stage. It is thus important to include the entire Burkuty Plavni in the Oleshkivski Pisky National Nature Park thereby protecting its important biodiversity.

*Keywords: plants, nature preservation, sandy area, wetlands, Oleshkivski Pisky National Nature Park*

МОЙСІЄНКО І.І., ЗАХАРОВА М.Я., МЕЛЬНИК Р.П., САДОВА О.Ф. (2018). **Анотований список флори урочища Буркутські плавні (Херсонська область, Україна).** *Чорноморськ. бот. ж.*, **14** (1): 6–25. doi: 10.14255/2308-9628/18.141/1

В статті наводиться анотований список флори судинних рослин ліистої частини урочища Буркутські плавні, що займає площу 350 га на Чалбаській арені Нижньодніпровських пісків (околиці села Буркути Голопристанського району Херсонської області). Він включає 425 видів з 252 родів, 75 родин, 5 класів та 4 відділів, серед яких 247 видів зазначаються нами вперше для флори урочища. Натомість нам не вдалося виявити лише 21 вид, що наводилися раніше. Для кожного виду вказуються літературні посилання, флорокомплексна приуроченість, частота трапляння, а також созологічний статус. Флора урочища відрізняється надзвичайно високим рівнем видового багатства – 48,1% флори Нижньодніпровських пісків, займаючи при цьому лише 0,22% їх площі. В складі флори урочища налічується 25 созофітів (5,9%). Висока созологічна цінність флори урочища Буркутські плавні

зумовлена також значною участю в її складі гляціальних реліктів, північних видів на південній межі ареалу та ендемічних рослин. На сьогодні лише частина урочища входить до складу Національного природного парку «Олешківські піски» (50 га, або 14,3%). В результаті залишаються не охопленими охороною 264 види (62,1%) флори урочища, в тому числі і 7 созофітів (*Ceratophyllum tanaiticum*, *Dactylorhiza incarnata*, *Dryopteris carthusiana*, *Polygonatum odoratum*, *Potamogeton sarmaticus*, *Salvinia natans*, *Stachys officinalis*). Наведені показники переконливо доводять недостатність охорони флористичного різноманіття урочища на даному етапі. У зв'язку з цим необхідно взяти урочище Буркутські плавні під охорону в повному обсязі, включивши його до складу Національного природного парку «Олешківські піски».

*Ключові слова: рослини, охорона природи, піски, Національний природний парк «Олешківські піски»*

МОЙСИЕНКО І.І., ЗАХАРОВА М.Я., МЕЛЬНИК Р.П., САДОВА Е.Ф. (2018). **Аннотированный список флоры урочища Буркутские плавни (Херсонская область, Украина)**. *Черноморск. бот. ж.*, **14** (1): 6–25. doi: 10.14255/2308-9628/18.141/1

В статті приводиться аннотированный список флоры сосудистых растений лесистой части урочища Буркутские плавни, которое занимает площадь 350 га на Чалбасской арене Нижнеднепровских песков (возле села Буркуты Голопристанского района Херсонской области). Он включает 425 видов из 252 родов, 75 семейств, 5 классов и 4 отделов, среди которых 247 видов указываются нами впервые для флоры урочища. В то же время нам не удалось выявить 21 вид, который приводился раньше. Для каждого вида указываются литературная ссылка, флорокомплексная приуроченность, частота встречаемости, а также созологический статус. Флора урочища отличается чрезвычайно высоким уровнем видового богатства – 48,1% флоры Нижнеднепровских песков, занимая при этом лишь 0,22% их площади. В составе флоры урочища насчитывается 25 созофитов (5,9%). Высокая созологическая ценность флоры урочища Буркутские плавни обусловлена также значительным участием в ее составе северных растений на южной границе ареала, в том числе и гляциальных реликтов, и эндемических растений. На сегодня только часть урочища входит в состав Национального природного парка «Олешковские пески» (50 га, или 14,3%). В итоге остаются не охваченными охраной 264 видов (62,1%) флоры урочища, в том числе и 7 созофитов (*Ceratophyllum tanaiticum*, *Dactylorhiza incarnata*, *Dryopteris carthusiana*, *Polygonatum odoratum*, *Potamogeton sarmaticus*, *Salvinia natans*, *Stachys officinalis*). Приведенные показатели убедительно доказывают недостаточность охраны флористического разнообразия урочища на данном этапе. В связи с этим необходимо взять урочище Буркутские плавни под охрану в полном составе, включив его в состав Национального природного парка «Олешковские пески».

*Ключевые слова: растения, охрана природы, пески, Национальный природный парк «Олешковские пески»*

На Чалбаській арені, завдяки специфіці її розташування, особливостей гідрологічних, геоморфологічних і едафічних умов, утворився унікальний плавневий флороценотичний комплекс, що відрізняється значною видовою та ценотичною різноманітністю. Урочище Буркутські плавні відзначається високою концентрацією раритетних видів, угруповань та оселищ, які підлягають охороні. На жаль, під час створення Національного природного парку «Олешківські піски» лише частина урочища була заповідана. Отже, метою нашої роботи є дослідження флористичного багатства, визначення созологічної цінності урочища Буркутські плавні та обґрунтування необхідності заповідання усєї його території.

Питання щодо заповідання урочища Буркутські плавні вперше піднімалось ще у 20-х роках ХХ ст. [VYSOTSKYI et al., 1928] шляхом включення його до складу Державного Піскового заповідника Дніпровського низу, який невдовзі, у 1928 році, було створено. Пізніше ця ж ділянка входила до складу Чорноморського заповідника та

заповідника «Асканія-Нова», але вже у 1956 році вона була виведена зі складу «Асканія-Нова» та передана до Головного управління мисливського господарства Мінлісгоспу УРСР [CHERNIAKOV, 2007; SHAROVAL, 2007]. Заповідність урочища частково було відновлено у 2010 році в результаті створення Національного природного парку «Олешківські піски».

Дослідженню флори урочища Буркутські плавні присвячено небагато робіт. Фактично єдиною спеціальною флористичною працею є робота Є.М. Лавренка та А.С. Порецького [LAWRENKO, PORETSKY, 1928] 90-річної давнини, в якій подано список флори Чалбаського піскового масиву. В цій роботі для Буркутських плавнів наводиться 177 видів судинних рослин, у тому числі такі рідкісні як *Agropyron dasyanthum*, *Centaurea breviceps*, *Fraxinus excelsior*, *Stipa borysthenica* тощо. Коротка характеристика флори урочища наводиться у статті, присвяченій необхідності створення Державного Піскового заповідника Дніпровського низу [VYSOTSKYI et al., 1928], в якій автори називають урочище «Реліктом давньої заплави Дніпра та єдиною свосередною ділянкою цілини на глинясто-піскових чорноземах». Пізніше урочище відмічається в роботі Д.Я. Афанасьєва, Г.І. Білика, О.Б. Кістяківського і М.І. Котова [AFANASYEV et al., 1952]. В інших роботах, в яких згадуються Буркутські плавні, вказуються лише окремі флористичні дані. Відомості щодо зростання деяких видів в урочищі наводяться у багатотомному виданні «Флора України» [FLORA UKRAINE, 1939–1965], переважно дублюючи дані, цитовані у зазначених вище публікаціях. Крім того, відмічено нові флористичні дані, зокрема за зборами О.В. Свистунової [FLORA UKRAINE, 1939–1965]. Дослідженню урочища в різні роки приділяли увагу фахівці Чорноморського біосферного заповідника С.О. Іллічевський [ILLICHEVSKYI, 1937] та О.Ю. Уманець [UMANETS, 1997]. Вивченням флори урочища займалися також фахівці Херсонського державного університету. У роботі М.Ф. Бойка [BOIKO, 1988] наводяться відомості щодо знахідки в Буркутських плавнях низки видів рослин, включених до Червоної книги України (*Dactylorhiza incarnata*, *Orchis picta*, *O. palustris* тощо). Активізувалася робота з вивчення території урочища у XXI столітті у зв'язку з дослідженнями спрямованими на створення Національного природного парку «Олешківські піски» [MOYSIENKO et al., 2012]. Поглибилась робота з вивчення рослинного покриву Буркутських плавнів в останні роки, вже після створення природоохоронної структури її співробітниками у співпраці з Херсонським державним університетом. Частково результати роботи були опубліковані [MELNYK et al., 2016; ZAKHAROVA, MOYSIENKO, 2016, 2017; SADOVA et al., 2016]. Власне, дана публікація, в якій наводиться повний анотований список судинних рослин урочища Буркутські плавні, також є результатом цієї співпраці.

### Територія дослідження

В адміністративному відношенні урочище Буркутські плавні – це територія земель Малокопанівської сільської ради Голопристанського району Херсонської області. Безпосередньо в урочищі розташований невеликий хутір Буркути.

Урочище займає площу понад 700 га і знаходиться на Чалбаській арені Нижньодніпровських пісків. Чалбаська арена площею близько 16 тис. га лежить на південний схід від Олешківської арени, на відстані 15–20 км від заплави Дніпра, на краю лесової тераси, її довжина (зі сходу на захід) 16 км, ширина 7 км. Чалбаська арена складена глибокими шаруватими пісками. В улоговинах представлені дернові піщані ґрунти різного ступеня розвиненості з близьким заляганням ґрунтових вод; лучні піщані ґрунти розповсюджені в Буркутських плавнях і на Чалбаській луці; трапляються поховані пісками дернові глинисто-піщані ґрунти з ортштейновими прошарками, а на південній околиці – поховані чорноземоподібні суглинки [GORDIENKO, 1969].

Територію урочища Буркутські плавні можна розділити на 2 частини: велике безлісе подоподібне зниження на півночі та лісисті плавні навколо численних невеликих прісних озер на півдні. Нами досліджувалася південна лісиста частина Буркутських плавнів. Їх площа складає близько 350 га. Невелика частина (14,3%) цієї території входить до Національного природного парку «Олешківські піски».

За геоботанічним районуванням урочище входить до складу Нижньодніпровського округу піщаних степів, пісків та плавнів [DIDUKH, SHEL'YAG-SOSONKO, 2003]. За фізико-географічним районуванням територія досліджень знаходиться в Голопристансько-Дніпрянському географічному районі Нижньодніпровської терасово-дельтової низовинної області Причорноморсько-Приазовського краю [MARYNYCH et al., 2003].

В урочищі Буркутські плавні представлені різноманітні флористичні комплекси (лісовий, чагарниковий, лучний, болотний, водний, псамофітно-степовий, справжньо-степовий (геміпсамофітний), солончаковий та синатропний) та їх екотони, що, на нашу думку, і зумовлює надзвичайне флористичне багатство цієї території.

### Матеріали та методика дослідження

В основу роботи покладені матеріали польових досліджень, проведених авторами протягом 2009–2017 років та матеріали попередніх досліджень [ILYICHEVSKY, 1937; GORDIENKO, 1969; KARNATOVSKA, 2006; MOYSIYENKO et al., 2012; MELNYK et al., 2016; SADOVA et al., 2016; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017], які вивчали флору та рослинність Чалбаської арени. Дослідженнями була охоплена вся територія плавневого комплексу протягом вегетаційного періоду. Гербарні матеріали зібрані під час польових досліджень, зберігаються в гербарії Херсонського державного університету (КНЕР). На основі проведених досліджень складений повний анотований список судинних рослин ліистої частини урочища Буркутські плавні. Назви видів у конспекті флори наведені відповідно до видання “Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist” [MOSYAKIN, FEDORONCHUK, 1999]. Окрім назв таксонів у списку видів вказано синонімічні назви, під якими вид зазначався для даної території, частота трапляння (рідко, досить рідко, нерідко, досить часто, часто) [TZVELEV, 2000] та флорокомплексна приуроченість видів (ліси, чагарники, водойми, болота, остепнені, вологі, засолені луки, псамофітні степи, геміпсамофітні степи, солончаки, забур'янені місця). Для созофітів вказуються приналежність та природоохоронні категорії: види що включені до додатків Бернської (БЕРН) та Вашингтонської (СІТЕС) конвенцій, Світового червоного списку (СЧС), Європейського червоного списку (ЄЧС), Червоної книги України (ЧКУ), Червоного списку Херсонської області (ЧСХО) [MOSYAKIN, 1999; SHERVONYI SPYSOK..., 2013; RED DATA BOOK, 1996, 2009; CONVENTYON CONCERNING, 1972]. Також зазначається зростання виду на території Національного природного парку «Олешківські піски» (ОП).

### Результати досліджень

#### Анотований список

**ACHILLEA euxina** Klokov (= *Achillea millefolium* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; досить часто; ОП.

**A. inundata** Kondr. – вологі луки; рідко.

**A. micrantha** Willd. (= *Achillea gerberi* M.B.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; досить часто; ОП.

**A. pannonica** Scheele – геміпсамофітні степи; рідко.

**AGROPYRON dasyanthum** Ledeb. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – псамофітні степи; рідко; ОП; СЧС, ЄЧС.



A



B



C



D



E



F



G

Рис. 1. Ландшафти (A – луки, B – ліси, C – сори, D – озера) та раритетні рослини (E – *Pulsatilla pratensis*, F – *Anacamptis palustris*, G – *Betula borysthena*) урочища Буркутські плавні.

Fig. 1. Landscapes (A – meadow, B – forest, C – sor, D – lake) and rare plants (E – *Pulsatilla pratensis*, F – *Anacamptis palustris*, G – *Betula borysthena*) of the natural landmark Burkutski Plavni.

- A. lavrenkoanum** Prokud. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; досить рідко; ОП.
- A. pectinatum** (M. Bieb.) P. Beauv. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи; рідко; ОП.
- AGROSTIS diluta** Kurcz. (= *Agrostis alba* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; досить рідко.
- A. gigantea** Roth – луки; досить часто; ОП.
- A. sabulicola** Klokov – луки; досить рідко.
- A. stolonifera** L. – вологі луки; досить рідко.
- ALISMA plantago-aquatica** L. (= *Alisma michaletii* Asch. et Gr.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота та водойми; досить рідко.
- ALLIARIA petiolata** (M. Bieb.) Savaraet Grande – ліси; нерідко.
- ALLIUM paniculatum** L. – геміпсамофітні степи; досить рідко; ОП.
- A. savranicum** Besser – псамофітні степи; рідко, ЧКУ; ОП.
- A. sphaerocephalon** L. – луки; рідко; ОП.
- ALNUS glutinosa** (L.) Gaertn. [ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – болота, рідко, ЧСХО.
- ALOPECURUS aequalis** Sobol. – болота; досить рідко.
- A. arundinaceus** Poir. – вологі луки, болота; нерідко.
- ALSINE media** (L.) Vill. – ліси, чагарники та забур'янені місця; досить часто; ОП.
- A. neglecta** (Weihe) A. Löveet D. Löve – ліси; досить рідко.
- ALTHAEA officinalis** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки; досить часто, ОП.
- ALYSSUM hirsutum** M. Bieb. – псамофітні степи, забур'янені місця; досить часто; ОП.
- A. minutum** Schlecht. Ex DC. – псамофітні степи, забур'янені місця; часто; ОП.
- A. savranicum** Andrz. – псамофітні степи; часто; ЧКУ.
- AMARANTHUS retroflexus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; рідко.
- AMBROSIA artemisiifolia** L. – забур'янені місця; рідко; ОП.
- ANACAMPTIS coriophora** (L.) R.M. Bateman, Pridgeon et M.W. Chase (= *Orchis coriophora* L.) [BOIKO, 1988; MOYSIYENKO et al., 2012; SADOVA et al., 2016; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016] – луки; часто, ЧКУ, CITES; ОП.
- A. palustris** (Jacq.) R.M. Bateman, Pridgeon et M.W. Chase (= *Orchis palustris* Jacq.) [BOIKO, 1988; MOYSIYENKO et al., 2012; SADOVA et al., 2016; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – луки; часто, ЧКУ, CITES; ОП.
- A. picta** (Loisel.) R.M. Bateman (= *Orchis picta* Loisel.) [BOIKO, 1988; MOYSIYENKO et al., 2012] – луки; часто, ЧКУ, CITES; ОП.
- ANCHUSA gmelini** Ledeb. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; досить рідко; ОП.
- A. officinalis** L. – забур'янені місця; рідко; ОП.
- ANISANTHA tectorum** (L.) Nevski – псамофітні та геміпсамофітні степи, остепнені луки, забур'янені місця; часто; ОП.
- ANTHEMIS ruthenica** M. Bieb. – псамофітні степи, забур'янені місця; часто; ОП.
- APERA maritima** Klokov [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні та геміпсамофітні степи, остепнені луки, забур'янені місця; нерідко.
- ARABIDOPSIS thaliana** (L.) Heynh. – псамофітні та геміпсамофітні степи, остепнені луки, забур'янені місця; досить часто; ОП.
- ARCTIUM lappa** L. – ліси, чагарники, забур'янені місця; рідко.
- ARENARIA serpillifolia** L. subsp. **glutinosa** (Mert. et W.D.J. Koch) Arcang. – псамофітні та геміпсамофітні степи, остепнені луки, забур'янені місця; часто.
- ARMENIACA vulgaris** Lam. – чагарники; рідко.

- ARTEMISIA austriaca** Jacq. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – геміпсамофітні степи, остепнені луки, забур'янені місця; нерідко.
- A. marschalliana** Spreng. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні та геміпсамофітні степи, остепнені луки; часто; ОП.
- A. santonica** L. – засолені луки, солончаки; досить рідко.
- A. vulgaris** L. – ліси, забур'янені місця; досить рідко.
- Asparagus officinalis** L. – луки, узлісся; рідко.
- A. tenuifolius** Lam. – ліси; рідко.
- A. verticillatus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки, узлісся; досить рідко.
- ASPERULA graveolens** M. Bieb. ex Schult. ex Schult. – псамофітні степи; нерідко.
- ASTRAGALUS cicer** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки, узлісся; рідко.
- A. varius** S.G. Gmel. (= *Astragalus virgatus* Pall.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні та геміпсамофітні степи; нерідко; ОП.
- ATRIPLEX micrantha** С.А. Меу. – чагарники; рідко.
- A. prostrata** Boucher. – засолені луки, солончаки; рідко, ОП.
- BALLOTA nigra** L. – ліси, узлісся, забур'янені місця; нерідко.
- BERTEROA incana** (L.) DC. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки, забур'янені місця; рідко.
- BETULA borysthena** Klokov (= *Betula pubescens* Ehrh.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; MOYSIYENKO, SADOVA, 2013; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017; VYSOTSKYI et al., 1928] – ліси; досить часто, ЧКУ, ОП.
- VIDENS frondosa** L. – береги водойм; рідко; ОП.
- V. tripartita** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – береги водойм; нерідко.
- BLITUM chenopodioides** L. – береги сорів; рідко.
- V. glaucum** (L.) W.D.J. Koch. (= *Chenopodium glaucum* L.) – береги водойм; рідко.
- V. rubrum** (L.) Rchb. (= *Chenopodium rubrum* L.) – береги водойм; рідко.
- BOLBOSCHOENUS maritimus** (L.) Palla [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – береги озер; нерідко.
- BROMOPSIS inermis** (Leys.) Holub – луки; нерідко.
- BROMUS mollis** L. – луки; нерідко.
- V. squarrosus** L. – луки; нерідко; ОП.
- BUGLOSSOIDES arvensis** (L.) Johnst. – псамофітні та геміпсамофітні степи, луки, забур'янені місця; досить часто.
- BUTOMUS umbellatus** L. – водойми; рідко.
- CALAMAGROSTIS canescens** (Weber) Roth (= *Calamagrostis lanceolata* Roth) – заплавні ліси; досить рідко.
- C. epigeios** (L.) Roth [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – луки, забур'янені місця; нерідко; ОП.
- CALYSTEGIA sepium** (L.) R.Br. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – вологі луки, болота; досить часто; ОП.
- CAMELINA microcarpa** Andrz. – луки; нерідко.
- CAMPANULA rapunculus** L. – луки; досить рідко.
- CANNABIS sativa** L. subsp. **spontanea** Serebr. (= *Cannabis ruderalis* Janisch.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; досить рідко; ОП.
- CARDUUS hamulosus** Ehrh. – луки, забур'янені місця; рідко.
- CAREX acutiformis** Ehrh. [ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – болота, водойми; часто; ОП.
- C. colchica** J. Gay [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи, остепнені луки; часто; ОП.
- C. diluta** M.Bieb. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; рідко.
- C. distans** L. – засолені луки; часто; ОП.

- C. divulsa** Stokes [VYSOTSKYI et al., 1928] – засолені луки; нерідко.  
**C. elata** All. (= *Carex stricta* Lam.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота, водойми; досить рідко.  
**C. hirta** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; нерідко; ОП.  
**C. melanostachya** M. Bieb.ex Willd. (= *Carex nutans* Host.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки, узлісся, ліси; нерідко.  
**C. otrubae** Podl. – вологі луки; рідко.  
**C. ovalis** Good. (*Carex leporina* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; рідко.  
**C. pseudocyperus** L. – болота, водойми; рідко.  
**C. riparia** Curt. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – болота, водойми; досить часто; ОП.  
**C. spicata** Huds. – ліси; досить рідко.  
**Cenchrus longispinus** (Naskol) Fernald. – забур'янені місця; досить рідко; ОП.  
**Centaurea adpressa** Ledeb. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; нерідко; ОП.  
**C. borysthena** Grun. – псамофітні степи, сухі луки; досить рідко; ОП.  
**C. breviceps** Iljin [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; досить часто; ОП; ЧКУ.  
**C. diffusa** Lam. – забур'янені місця; рідко.  
**CENTAURIUM pulchellum** (Sw.) Druce (= *Erythrae pulchella* Fr.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; нерідко.  
**CERASTIUM bulgaricum** Uechtr. – псамофітні степи; нерідко.  
**C. glutinosum** Fries – геміпсамофітні степи, сухі луки; нерідко.  
**C. pumilum** Curt. – сухі луки; рідко.  
**C. semidecandrum** L. – сухі луки; досить нерідко.  
**CERATOPHYLLUM tanaiticum** Sapjeg. [LAWRENKO, POREZKY, 1928А; MOYSIYENKO et al., 2012; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – водойми; рідко.  
**СНАМАЕСЫТІСІС borysthenicus** (Grun.) Klásková [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; досить рідко; ОП.  
**СНENOPODIUM album** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; досить рідко; ОП. 41  
**СНОНДРИЛЛА juncea** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи, геміпсамофітні степи, сухі луки; нерідко; ОП.  
**СІСНОРИУМ intybus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; досить часто; ОП.  
**СІРСІУМ alatum** (S.G. Gmel.) Bobrov (*Cirsium elodes* M.B.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки; нерідко.  
**C. arvense** (L.) Scop. – забур'янені місця; досить рідко.  
**C. vulgare** (Savi) Ten. – луки, узлісся, чагарники, забур'янені місця; нерідко.  
**СОНВОЛВУЛУС arvensis** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; досить часто; ОП.  
**C. lineatus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи; рідко.  
**СОРІСПЕРМУМ nitidum** Kit. – забур'янені місця; досить часто.  
**СОРЫНЕФОРУС canescens** (L.) P. Beauv. – псамофітні степи; часто; ОП.  
**СРАТАЕГУС leiomonogyna** Клоков [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – чагарники, узлісся, ліси; нерідко.  
**СРЕПІС ramosissima** D`Urv. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; досить часто.  
**C. rhoeadifolia** M. Bieb. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – сухі луки, забур'янені місця; досить рідко.  
**СРІПСІС aculeata** (L.) Aiton – пересихаючі засолені водойми; рідко.  
**C. schoenoides** (L.) Lam. – пересихаючі засолені водойми; рідко.  
**СУКУБАЛУС baccifer** L. – ліси, чагарники; досить рідко.



- CUSCUTA campestris** Yunck – геміпсамофитні степи; рідко.
- CYNODON dactylon** (L.) Pers. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – сухі луки; часто; ОП.
- CYPERUS fuscus** L. – береги водойм; нерідко.
- DACTYLIS glomerata** L. – ліси, узлісся, сухі луки; досить часто; ОП.
- DACTYLORHIZA incarnata** (L.) Soó [MOYSIYENKO et al., 2012; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – луки; нерідко, ЧКУ, СІТЕS.
- DAUCUS carota** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – луки; часто; ОП.
- DIANTHUS platyodon** Klokov [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофитні степи; досить часто; ОП.
- DIGITARIA sanquinalis** (L.) Scop. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; досить рідко.
- DRABA verna** L. (= *Erophila verna* (L.) DC.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофитні та геміпсамофитні степи, сухі луки, забур'янені місця; часто; ОП.
- DRYOPTERIS carthusiana** (Vill.) H.P. Fuchs [ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – заплавні ліси та чагарники; нерідко, ЧСХО.
- ECHINOCHLOA crusgalli** (L.) P.Beauv. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; досить рідко.
- ECHINOPS ruthenicus** M. Bieb. (= *Echinops ritro* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофитні степи; досить рідко; ОП.
- ECHINUM vulgare** L. – забур'янені місця; рідко.
- ELAEAGNUS angustifolia** L.– луки. чагарники; досить рідко.
- ELEOCHARIS palustris** (L.) Roem. et Schult. – болота, береги водойм; досить рідко.
- ELYTRIGIA intermedia** (Host) Nevski (= *Agropyron glaucum* Roem.& Schult) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; рідко.
- E. obtusiflora** (DC.) Tzvelev (= *Elytrigia elongata* Host) Nevski) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки; часто.
- E. repens** (L.) Nevski – забур'янені місця; досить часто; ОП.
- E. repens** (L.) Nevski subsp. **elongatiformis** (Drob.) Tzvelev (= *Elytrigia maeotica* (Prokud.) Prokud.) – засолені луки; досить рідко.
- ERIPOBIUM hirsutum** L. – вологі луки, болота; часто.
- E. palustre** L. – болота; рідко.
- E. tetragonum** L. – вологі луки, болота; нерідко.
- Equisetum ramosissimum** Desf. – луки; досить рідко.
- Eragrostis minor** Host [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; досить рідко.
- E. pilosa** (L.) P. Beauv. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – піски; досить часто.
- E. suaveolens** A. Beck. ex Claus – піски; нерідко.
- ERIGERON canadensis** L. (= *Conyza canadensis* (L.) Cronq.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця, піски; досить часто.
- E. podolicus** Besser (= *Erigeron acris* L.) – луки; досить рідко.
- ERODIUM cicutarium** (L.) L'Her. – псамофитні і геміпсамофитні піски, сухі луки, забур'янені місця; часто.
- ERYNGIUM campestre** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – геміпсамофитні степи; досить рідко.
- E. planum** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; досить рідко.
- EUONYMUS europaea** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – чагарники, узлісся, ліси; досить рідко.
- EUPATORIUM cannabinum** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота; часто; ОП.
- EUPHORBIA seguierana** Neck (= *Euphorbia gerardiana* Jacq.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – псамофитні та геміпсамофитні степи; досить часто; ОП.

- E. semivillosa** Prokh. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – узлісся, ліси; нерідко; ОП.
- FALCARIA vulgaris** Bernh. – геміпсамофітні степи, сухі луки; нерідко.
- FESTUCA beckeri** (Hack.) Trautv. (= *Festuca laeviuscula* Klokov) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; часто; ОП.
- F. rupicola** Heuff. (= *Festuca sulcata* Hackel.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – геміпсамофітні степи; нерідко.
- FESTUCA valesiaca** Guadin [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи; рідко; ОП.
- FILAGO arvensis** L. – псамофітні та геміпсамофітні степи; досить рідко.
- FILIPENDULA vulgaris** Moench – луки; рідко; ОП.
- FRANGULA alnus** Mill. (= *Rhamnus frangula* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – заплавні ліси та чагарники; досить часто.
- FRAXINUS excelsior** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; MOYSIYENKO et al., 2012; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – заплавні ліси; часто; ОП, ЧСХО.
- GALINSOGA parviflora** Cav. – забур'янені місця; рідко.
- GALIUM aparine** L. – забур'янені місця, ліси, чагарники, луки; досить часто; ОП.
- G. articulatum** Lam. (= *Galium rubioides* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – узлісся, луки, ліси; часто.
- G. humifusum** M. Bieb. – геміпсамофітні степи; нерідко; ОП.
- G. mollugo** L. – луки; досить рідко.
- G. palustre** L. – болота, заплавні ліси; часто.
- G. ruthenicum** Willd. – геміпсамофітні степи; нерідко; ОП.
- G. verum** L. – геміпсамофітні степи, сухі луки; нерідко.
- GENISTHA sibirica** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи, сухі луки; нерідко; ОП.
- GERANIUM collinum** Stephan [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – узлісся, луки; досить часто; ОП.
- GLEСНОМА hederacea** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – луки, узлісся, ліси; часто; ОП.
- GLEDITSIA triacanthos** L. – забур'янені місця; рідко.
- GONIOLIMON graminifolium** (Ait.) Boiss. – псамофітні та геміпсамофітні степи; досить рідко, ЧКУ; ОП.
- GRATIOLA officinalis** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; нерідко; ОП.
- GYPSOPHILLA paniculata** L. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки; досить рідко; ОП.
- G. perfoliata** L. (= *Gypsophila trichotoma* Wender.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки; досить рідко.
- HELICHRYSUM corymbiforme** Opperm.ex Katina (*Helichrysum arenarium* (L.) Moench) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; нерідко; ОП.
- HERACLEUM sibiricum** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки, узлісся, заплавні ліси; нерідко; ОП.
- HERNIARIA besseri** Fisch. ex Hornem. (= *Herniaria incana* Lam.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи; рідко.
- H. euxina** Klokov – піски; рідко; ОП.
- HERACIUM umbellatum** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – узлісся, ліси; нерідко; ОП.
- HEROCHLOË repens** (Host.) P. Beauv. – сухі луки; рідко.
- HOLOSTEUM umbellatum** L. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; часто; ОП.
- HOTTONIA palustris** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – водойми; нерідко.
- HYDROCHARIS morsus-ranae** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – водойми; нерідко; ОП.
- HYLOTELEPHIUM stepposum** (Boriss.) Tzvelev – геміпсамофітні степи; досить рідко; ОП.

- HYPERICUM perforatum** L. – геміпсамофітні степи, сухі луки; досить рідко; ОП.
- INULA britannica** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; нерідко.
- I. helenium** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – геміпсамофітні степи; нерідко; ОП; ЧСХО.
- I. sabuletorum** Czern.ex Lavr. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи, сухі луки; нерідко; ОП.
- IRIS pseudacorus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – болота, водойми; досить рідко; ОП.
- I. pumila** L. – геміпсамофітні степи; досить рідко; ОП.
- ЯСОВАЕА borysthenica** (DC.) V. Nord. & Greuter (= *Senecio borysthenicus* (DC.) Andr.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи, сухі луки; часто; ОП; ЧСХО.
- J. erucifolia** (L.) G. Gaertn., V. Mey. & Scherb. – геміпсамофітні степи; рідко.
- JASIONE montana** L. – псамофітні степи; досить рідко; ОП.
- JUNCUS articulatus** L. (= *Juncus lamprocarpus* Ehrh. ex Hoffm.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота, береги водойм; нерідко; ОП.
- J. atratus** Krock. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота, береги водойм; досить рідко.
- J. bufonius** L. – береги водойм; нерідко.
- J. conglomeratus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота; нерідко; ОП.
- J. gerardii** Loisel. – засолені луки; досить часто.
- J. ranarius** Songeonet E.P. Perrier – береги водойм; досить рідко.
- JURINEA longifolia** DC. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; досить часто; ОП.
- KALI tragus** (L.) Scop. (= *Salsola tragus* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; рідко.
- КНАУТІА arvensis** (L.) Coult. – луки; нерідко.
- КОСНІА laniflora** (S.G. Gmel.) Borbás [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; досить рідко.
- КОЕЛЕРІА sabuletorum** (Domini) Klokov [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; нерідко.
- ЛАСТУСА serriola** Torner – забур'янені місця; нерідко.
- L. tatarica** (L.) C.A. Mey – засолені луки; нерідко.
- ЛАТНІРУС pratensis** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; нерідко.
- L. sylvestris** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки, узлісся; досить рідко.
- ЛАВАТЕРА thuringiaca** L. – луки, узлісся; нерідко.
- ЛЕЕРСІА oryzoides** (L.) Sw. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота; нерідко.
- ЛЕМНА gibba** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – водойми; рідко.
- L. minor** L. – водойми; часто.
- L. trisulca** L. – водойми; досить часто.
- ЛЕЙМУС racemosus** (Lam.) Tzvelev subsp. **sabulosus** (M.Bieb.) Tzvelev (= *Leymus sabulosus* (M. Bieb.) Tzvelev) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – піски; рідко.
- LIMONIUM gmelini** (Willd.) O. Kuntze (= *Statice meyeri* Boiss.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – засолені луки, солончаки; нерідко; ОП.
- LINARIA genistifolia** (L.) Mill. – псамофітні та геміпсамофітні степи; рідко; ОП.
- L. odora** (M. Bieb.) Fisch. (*Linaria dulcis* Klokov) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи, піски; досить часто; ОП.
- L. sypsiensis** C.Koch – псамофітні степи; рідко.
- L. vulgaris** Mill. – луки; нерідко.
- LINUM perenne** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; часто; ОП.
- LITHOSPERMUM officinale** L. – ліси, чагарники; досить рідко.
- ЛОТУС anguistissimus** L. (= *Lotus praetermissus* Kuprian.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи, сухі луки; досить рідко.

- L. corniculatus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; досить часто; ОП.
- LUZULA pallescens** Sw. – луки, узлісся; досить рідко.
- LYCOPUS europaeus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – болота; досить часто; ОП.
- LYSIMACHIA vulgaris** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – болота, заплавні ліси; часто.
- LYTHRUM salicaria** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; SADOVA et al. 2016А,В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – болота; часто; ОП.
- MACROSELINUM latifolium** (M. Bieb.) Schur – луки; досить часто.
- MARRUBIUM peregrinum** L. – геміпсамофітні степи, піски; нерідко.
- M. vulgare** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи; рідко.
- Medicago falcata** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – геміпсамофітні степи; нерідко; ОП.
- M. lupulina** L. – геміпсамофітні степи, сухі луки; нерідко.
- M. minima** (L.) Bartalini – геміпсамофітні степи; досить рідко.
- MELAMPYRUM arvense** L. – луки; рідко.
- MELANDRIUM album** (Mill.) Garcke [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – чагарники, ліси. Узлісся, луки; нерідко.
- MELILOTUS albus** Medik. – луки; досить рідко.
- M. officinalis** (L.) Pall. – сухі луки, забур'янені місця; рідко.
- MENTHA aquatica** L. – болота; досить часто; ОП.
- M. arvensis** L. (= *Mentha austriaca* Jacq.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; досить рідко.
- MILIUM effusum** L. – луки; рідко.
- M. vernale** M. Bieb. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки; часто.
- MINUARTIA viscosa** (Schred.) Schinz et Thell. – псамофітні та геміпсамофітні степи; нерідко.
- MOLLUGO cerviana** (L.) Ser. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – піски; рідко.
- Morus alba** L. – узлісся; рідко.
- MYOSOTIS micrantha** Pall. ex Lehm. – псамофітні та геміпсамофітні степи, забур'янені місця; часто; ОП.
- NEPETA cataria** L. – чагарники; рідко.
- ODONTITES vulgaris** Moench [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; досить часто.
- OENANTHE aquatica** (L.) Poir. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – водойми; нерідко; ОП.
- ONOBRYCHIS borysthenica** (Širj.) Klokov – псамофітні степи; досить рідко.
- ONONIS arvensis** L. (= *Ononis hircina* Jacq.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; нерідко.
- OPHYOGLOSSUM vulgatum** L. [MOYSIYENKO et al., 2012; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – луки, узлісся, заплавні ліси; нерідко, ЧСХО.
- ORNITHOGALUM kochii** Parl. – геміпсамофітні степи; рідко.
- OSTERICUM palustre** (Besser) Besser [SADOVA et al., 2016; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – луки, узлісся, заплавні ліси; часто; ОП; Vern.
- OTITES borysthenica** (Grun.) Klokov [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; нерідко.
- PERSICARIA amphibia** (L.) Delarbe (= *Polygonum amphibium* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота, водойми; нерідко; ОП.
- P. lapatifolia** (L.) Delarbe – береги водойм; рідко.
- P. maculata** S.F. Gray (= *Polygonum persicaria* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – береги водойм; досить рідко.
- P. minor** (Huds.) Oriz (= *Polygonum minus* Huds.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – береги водойм; досить рідко.

- PHALAROIDES arundinacea** (L.) Rauschert – болота, береги водойм; нерідко.
- RHELIPANCHE arenaria** (Borkh.) Walp.– псамофітні степи; рідко.
- PHLEUM phleoides** (L.) Karst. – геміпсамофітні степи; досить часто.
- PHRAGMITES australis** (Cav.) Trin.ex Steud. (= *Phragmites communis* Trin.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – вологі та засолені луки, болота, водойми, заплавні ліси та чагарники; часто; ОП.
- PICRIS hieracioides** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; рідко.
- PILOSELLA echioides** (Lumn.) F.Schultz et Sch. Bip.– геміпсамофітні степи; досить рідко.
- P. officinarum** F. Schultz. et Sch. Bip.– псамофітні степи; досить рідко.
- PIMPINELLA lanceolata** L. – луки; рідко.
- PINUS palassiana** D. Don. – ліси; рідко.
- P. sylvestris** L. – ліси; рідко.
- PLANTAGO arenaria** Waldst. Et Kit. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи, піски; нерідко; ОП.
- P. lanceolata** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи, сухі та засолені луки; рідко; ОП.
- P. major** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені береги водойм; рідко; ОП.
- P. salsa** Pall. (= *Plantago maritima* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки; нерідко.
- PLECONAX subconica** (Friv.) Šourková– псамофітні степи; досить часто; ОП.
- POA angustifolia** L. – луки, геміпсамофітні степи; часто.
- P. bulbosa** L. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; часто; ОП.
- P. pratensis** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; рідко.
- P. sylvicola** Guss. – ліси; нерідко.
- POLYGONATUM odoratum** (Mill.) Druce – ліси; рідко, ЧСХО.
- POLYGONUM arenarium** Waldst.et Kit. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; нерідко; ОП.
- P. aviculare** L. s.str. – забур'янені місця; нерідко.
- P. neglectum** Besser – забур'янені місця; рідко.
- P. novoascanicum** Клоков – забур'янені місця; рідко.
- P. patulum** M. Vieb. – луки; рідко.
- POPULUS alba** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – ліси; досить рідко.
- P. nigra** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – ліси; досить рідко; ОП.
- P. tremula** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – ліси; нерідко; ОП.
- PORTULACA oleracea** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; нерідко; ОП.
- POTAMOGETON sarmaticus** Maemets – водойми; рідко, ЧСХО; ОП.
- POTENTILLA argentea** L. – геміпсамофітні степи; нерідко.
- P. canescens** Besser – геміпсамофітні степи; рідко.
- P. recta** L. – геміпсамофітні степи; рідко; ОП.
- P. reptans** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; нерідко; ОП.
- PRUNUS spinosa** L. subsp. **dasyphylla** (Schur) Domin (= *Prunus stepposa* Kotov) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – чагарники, узлісся; нерідко.
- PSAMMOPHILIELLA muralis** (L.) Ikonn. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні та геміпсамофітні степи, луки, піски; нерідко.
- PSEUDOGNAPHALIUM luteoalbum** (L.) Hilliard et B.L.Burt– луки; рідко.
- PSEUDOLYSIMACHION spicatum** (L.) Opiz subsp. **spicatum** (= *Veronica spicata* L.) – геміпсамофітні степи; досить рідко.

- PTEROTHECA sancta** (L.) C. Koch – геміпсамофітні степи, забур'янені місця; нерідко; ОП.
- PUCCINELLIA fominii** Bilyk – солончаки; рідко.
- P. gigantea** (Grossh.) Grossh. (= *Atropis festucaeformis* Boiss.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки, солончаки; нерідко.
- PULSATILLA pratensis** Mill. subsp. **bohémica** V. Skalický (= *Pulsatilla nigricans* Stöerck) [MOYSIYENKO et al., 2012] – геміпсамофітні степи, сухі луки; досить рідко, ОП; ЧКУ.
- PYCREUS flavescens** (L.) Reinchenb. – береги водойм; рідко; ОП.
- PYRUS communis** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – ліси; нерідко.
- QUERCUS robur** L. (= *Quercus pedunculata* Ehrh.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – ліси; нерідко; ОП; ЧСХО.
- RANUNCULUS calthifolius** (Rchb.) Bluff, Nees et Schauer (= *Ficaria nudicaulis* A.Kern.) – заплавні ліси; досить часто; ОП.
- R. lingua** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота; рідко.
- R. polyanthemos** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; часто; ОП.
- R. repens** L. – береги водойм; рідко.
- R. sceleratus** L. – береги водойм; рідко.
- RHAMNUS cathartica** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – чагарники; досить рідко.
- RHINANTHUS songaricus** (Sterneck) V.Fedtsch. – луки; часто; ОП.
- ROBINIA pseudoacacia** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – ліси; рідко.
- RORIPPA amphibia** (L.) Besser – водойми; нерідко; ОП.
- ROSA canina** L. – чагарники; нерідко.
- R. corymbifera** Borkh. – чагарники; рідко.
- RUBUS caesius** L. [ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – болота, заплавні ліси, вологі луки; досить часто.
- RUMEX acetosella** L. – псамофітні степи; досить часто; ОП.
- R. confertus** Willd. – луки; досить часто.
- R. crispus** L. – луки; досить рідко.
- R. thyrsiflorus** Fingerh. (= *Rumex acetosa* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; часто.
- SALIX acutifolia** Willd. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – піски; рідко.
- S. alba** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – заплавні ліси; нерідко; ОП.
- S. cinerea** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017; VYSOTSKYI et al., 1928] – заплавні ліси та чагарники; часто.
- S. rosmarinifolia** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи, луки, узлісся; часто; ОП.
- S. triandra** L. – заплавні ліси та чагарники; нерідко; ОП.
- SALVIA nemorosa** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи; досить часто; ОП.
- SALVINIA natans** (L.) All. [MOYSIYENKO et al., 2012; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – водойми; рідко, берн, ЧКУ.
- SAMBUCUS nigra** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – чагарники; нерідко.
- SAXIFRAGA tridactylites** L. – псамофітні та геміпсамофітні степи; нерідко.
- SCABIOSA ochroleuca** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; досить рідко.
- S. ucrainica** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; часто; ОП.
- SCHENODORUS interuptus** (Desf.) Tzvelev (= *Festuca arundinacea* Schreb.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки; часто.
- SCHOENOPLECTUS lacustris** (L.) Palla (*Scirpus lacustris* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – водойми, болота; нерідко; ОП.
- S. tabernaemontanii** (C.C. Gmel.) Palla (= *Scirpus tabernaemontani* C.C. Gmel.) – водойми; досить рідко.

- SCIRPOIDES holoschoenus** (L.) Sojak [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні луки; часто; ОП.
- SCLEROCHLOA dura** (L.) P.Beauv. – вздовж доріг; нерідко.
- SCORZONERA ensifolia** M. Bieb. – псамофітні степи; досить рідко.
- S. parviflora** Jacq. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки; нерідко.
- SCUTELLARIA galericulata** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки, заплавні ліси; нерідко; ОП.
- SECALE sylvestre** Host – піски; досить часто; ОП.
- SECURIGERA varia** (L.) Lassen (= *Coronilla varia* L.) – геміпсамофітні степи; нерідко.
- SENECIO vernalis** Waldst.et Kit. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки, піски, забур'янені місця; нерідко; ОП.
- SESELI tortuosum** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи, сухі луки; нерідко; ОП.
- SETARIA verticillata** (L.) P. Beauv. – забур'янені місця; рідко.
- S. viridis** (L.) P. Beauv. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; рідко.
- SILENE multiflora** (Ehrh.) Pers.– луки; рідко.
- SIUM latifolium** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота; нерідко.
- S. sisarum** L. (= *Sium lancifolium* M.Bieb.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болотисті луки; рідко.
- SOLANUM dulcamara** L. – болота; досить рідко; ОП.
- SOLANUM nigrum** L. – забур'янені місця; рідко.
- SOLIDAGO virgaurea** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки, узлісся, ліси; нерідко; ОП.
- SONCHUS arvensis** L. – луки; нерідко; ОП.
- S. asper** (L.) Hill. – забур'янені місця; рідко.
- SPARGANIUM erectum** L. (= *Sparganium ramosum* Huds.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В]– водойми; досить рідко; ОП.
- SPERGULA morisonii** Boreau – псамофітні степи; досить часто; ОП.
- SPERGULARIA media** (L.) C. Presl.) – засолені луки, солончаки; досить рідко.
- SPIRODELA polyrrhiza** (L.) Schleid. – водойми; досить рідко.
- STACHYS officinalis** (L.) Trevis. (= *Betonica perauca* Klokov) [FLORA URSSR, 1960] – луки; рідко, ЧСХО.
- S. palustris** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – болота, вологі луки; нерідко.
- S. recta** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи; нерідко.
- STELLARIA graminea** L. – луки; досить рідко; ОП.
- STIPA borysthenica** Klokov ex Prokud. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017; VYSOTSKYI et al., 1928] – псамофітні та геміпсамофітні степи; досить часто; ОП; ЧКУ.
- S. capillata** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – псамофітні та геміпсамофітні степи; нерідко; ОП; ЧКУ.
- SUAEDA salsa** (L.) Pall. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – солончаки; досить рідко.
- SYMPHYOTRICHUM ciliatum** (Ledeb.) G.L. Nesom – забур'янені місця; рідко.
- SYMPHYTUM officinale** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – болота, заплавні ліси; досить часто; ОП.
- SYRENIA cana** (Pill. et Mitt.) Neill. (= *Syrenia angustifolia* Rchb.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; нерідко; ОП.
- SISYMBRIUM polymorphum** (Murray) Roth – геміпсамофітні степи; досить рідко; ОП.
- TANACETUM vulgare** L. – узлісся, луки; досить рідко.
- TARAXACUM officinale** Wigg. – луки; досить часто; ОП.
- TEUCRIUM chamaedrys** L. – узлісся, луки; досить рідко.
- T. polium** L. – геміпсамофітні степи; нерідко; ОП.

- T. scordium** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки; досить рідко.  
**THALICTRUM minus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи; досить рідко; ОП.  
**T. simplex** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки, узлісся, ліси; нерідко; ОП.  
**THELYPTERIS palustris** Schott. (= *Dryopteris thelypteris* (L.) A. Gray) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017; VYSOTSKYI et al., 1928] – болота; досить часто; ОП.  
**THLASPI arvense** L. – забур'янені місця; рідко.  
**THYMUS borysthenticus** Klokov et Shost. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; часто.  
**TRAGOPOGON borysthenticus** Artemcz. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – псамофітні степи; часто; ОП.  
**T. dubius** Scop. subsp. **dubius** Scop. – забур'янені місця; рідко.  
**T. podolicus** Besser – луки; рідко.  
**TRAGUS racemosus** (L.) All. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; нерідко.  
**TRIBULUS terrestris** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – забур'янені місця; досить рідко.  
**TRIFOLIUM arvense** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; нерідко.  
**T. borysthenticum** Grun. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; рідко; ОП.  
**T. campestre** Schreb. (= *Trifolium procumbens* L.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; нерідко.  
**T. diffusum** Ehrh. – геміпсамофітні степи, сухі луки; досить рідко.  
**T. fragiferum** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – засолені луки; нерідко.  
**T. hybridum** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; рідко.  
**T. praretense** L. – луки; рідко.  
**T. repens** L. – луки; досить рідко.  
**TRIGLOCHIN palustre** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – вологі луки; рідко.  
**TRIGONELLA caerulea** (L.) Ser. – луки; нерідко.  
**TRIPOLIUM vulgare** Nees (= *Aster tripolium* L.) – солончаки; досить рідко.  
**TURRITIS glabra** L. – луки; рідко.  
**ТУРНА angustifolia** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – водойми; нерідко; ОП.  
**T. latifolia** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – водойми; досить рідко.  
**URTICA dioica** L. – заплавні ліси; рідко.  
**U. kioviensis** Rogow. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; VYSOTSKYI et al., 1928] – заплавні ліси; нерідко; ОП.  
**U. pubescens** Ledeb. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – заплавні ліси; досить рідко.  
**UTRICULARIA vulgaris** L. [MOYSIYENKO et al., 2012] – водойми; нерідко; ОП; ЧСХО.  
**VALERIANA stolonifera** Czern. [ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – луки, узлісся. ліси; нерідко; ОП; ЧСХО  
**VALERIANELLA carinata** Loisel. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; нерідко; ОП.  
**VERBASCUM banaticum** Schrad. – псамофітні степи; нерідко; ОП.  
**V. blattaria** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; нерідко.  
**V. chaixii** Vill. subsp. **orientale** (L.) Hayek – геміпсамофітні степи; рідко.  
**V. phlomoides** L. – забур'янені місця; рідко.  
**V. phoeniceum** L. – геміпсамофітні степи; нерідко; ОП.  
**VERONICA ARVENSIS** L. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; досить часто; ОП.  
**V. dillenii** Crantz. – псамофітні степи; нерідко; ОП.  
**V. prostrata** L. – геміпсамофітні степи; рідко.



- V. triphyllus** L. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; нерідко; ОП.
- V. verna** L. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; досить рідко.
- VIBURNUM opulus** L. [LAWRENKO, POREZKY, 1928В; ZAKHAROVA, MOYSIYENKO, 2016, 2017] – заплавні ліси; рідко.
- VICIA cracca** L. – луки; досить рідко; ОП.
- V. grandiflora** Scop. subsp. **sordida** (Waldst. et Kit.) Dostál (= *Vicia biebersteinii* Besser ex M. Bieb.) [LAWRENKO, POREZKY, 1928В] – луки; досить рідко.
- V. hirsuta** (L.) S.F. Gray – луки; нерідко; ОП.
- V. lathyroides** L. – псамофітні та геміпсамофітні степи, сухі луки; нерідко.
- V. sativa** L. subsp. **nigra** (L.) Ehrh. – луки; досить рідко; ОП.
- V. tenuifolia** Roth – геміпсамофітні степи; рідко.
- V. villosa** Roth – геміпсамофітні степи, сухі луки, забур'янені місця; досить рідко; ОП.
- VINCETOXICUM hirundinaria** Medik. – луки; рідко.
- VIOLA hymettia** Boiss. – луки; нерідко; ОП.
- V. odorata** L. s.l. – ліси, чагарники; нерідко.
- WOLFFIA arrhiza** (L.) Horkel ex Wimm. – водойми; рідко.
- XANTHIUM albinum** (Widd.) H. Scholz – забур'янені місця; рідко; ОП.
- X. ripicola** Holub – забур'янені місця; рідко.
- XERANTEMUM annuum** L. – забур'янені місця; рідко.

### Обговорення

Анотований список флори судинних рослин лісистій частини урочища Буркутські плавні включає 425 видів судинних рослин, у тому числі 247 зазначаються нами вперше. Нам не вдалося виявити лише 21 вид, які наводилися раніше (*Carex diluta*, *Juncus atratus*, *Lemna gibba*, *Stachys officinalis* тощо). Натомість серед наведених вперше видів такі цікаві знахідки як *Allium savranicum*, *Alyssum savranicum*, *Ceratophyllum tanaiticum*, *Iris pumila*, *Ophyoglossum vulgatum*, *Potamogeton sarmaticus*, *Salvinia natans* тощо.

Виявлені 425 видів відносяться до 252 родів, 75 родин, 5 класів та 4 відділів. Провідними родинами флори є *Asteraceae* (62 види або 14,6%), *Poaceae* (57 або 13,4%), *Fabaceae* (34 або 8,0%), *Caryophyllaceae* (23 або 5,4%), *Cyperaceae* (20 або 4,7%), *Lamiaceae* (17 або 4,0%), *Polygonaceae* (13 або 3,0%), *Rosaceae* (12 або 2,8%), *Veronicaceae* (11 або 2,6%) та *Chenopodiaceae* (10 або 2,4%). Особливостями спектру родин є його виразний бореальний характер, про що свідчить високе положення родин *Poaceae* та *Cyperaceae* [МОЙСИЄНКО, 2013]. В спектрі провідних родів домінують *Carex* (13 або 3,0%), *Trifolium* (8 або 2,0%), *Galium* (7 або 1,6%), *Vicia* (7 або 1,6%), *Juncus* (6 або 1,4%), *Polygonum* (5 або 1,2%), *Ranunculus* (5 або 1,2%), *Salix* (5 або 1,2%), *Verbascum* (5 або 1,2%), *Veronica* (5 або 1,2%). Він характеризується подібними до родинного спектру особливостями.

Територія урочища Буркутські плавні відзначається надзвичайно високим рівнем флористичного багатства. Його флора складає майже половину (48,1%) видового багатства флори Нижньодніпровських пісків, яка за даними О.Ю. Уманець налічує 883 види судинних рослин [УМАНЕТС, 1997]. При цьому площа урочища складає лише 0,22% території Нижньодніпровського піщаного масиву. Також на високий рівень флористичного багатства урочища вказує порівняння його флори з флорами існуючих на Нижньодніпровських пісках заповідних об'єктів значно більшої площі [МОЙСИЄНКО, 2011; УМАНЕТС, 2012; ЛІТОРПИС, 2017]. Наведені показники (Рис. 2) переконливо доводять високий рівень флористичного багатства урочища Буркутські плавні, яке є одним з найбільш цінних «гарячих точок» біорізноманіття півдня України.

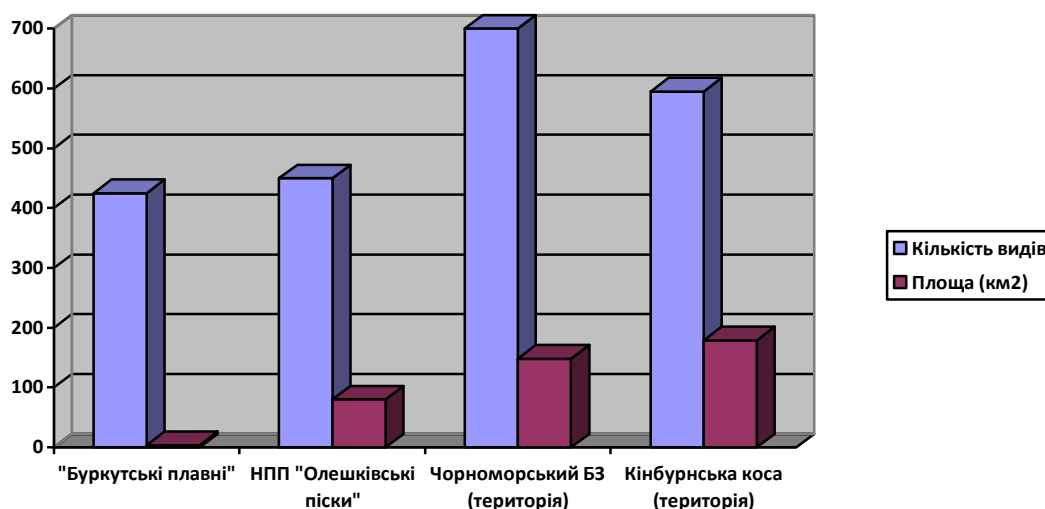


Рис. 2. Співвідношення кількості видів та площі урочища Буркутські Плавні та заповідних об'єктів Нижньодніпровських пісків.

Fig. 2. Comparison of number of species and areas of natural landmark Burkuty Plavni and reserves of Lower Dniپر sands region.

Флора урочища відзначається високим представництвом рослин, що охороняються. На території плавневого комплексу зростає 25 раритетних видів судинних рослин (5,9 % від загальної кількості видів): *Agropyron dasyanthum*, *Allium savranicum*, *Alyssum savranicum*, *Anacamptis coriophora*, *Anacamptis palustris*, *Anacamptis picta*, *Betula borysthénica*, *Centaurea breviceps*, *Dactylorhiza incarnata*, *Dryopteris carthusiana*, *Fraxinus excelsior*, *Goniolimon graminifolium*, *Inula helenium*, *Ophyoglossum vulgatum*, *Ostericum palustre*, *Polygonatum odoratum*, *Potamogeton sarmaticum*, *Pulsatilla pratensis*, *Quercus robur*, *Salvinia natans*, *Stachys officinalis*, *Stipa borysthénica*, *Stipa cappilata*, *Valeriana stolonifera*, *Utricularia vulgaris*. Висока созологічна цінність флори урочища Буркутські плавні зумовлена також значною участю в її складі багатьох північних видів на південній межі ареалу, в тому числі і гляціальних реліктів у складі плавневого флорокомплексу (*Calamagrostis canescens*, *Carex elata*, *C. otrubae*, *C. pseudocyperus*, *Epilobium palustre*, *Galium articulatum*, *Lathyrus sylvestris*, *Milium effusum* тощо) та ендемічних рослин у складі степових ділянок (*Jacobeя borysthénica*, *Jurinea longifolia*, *Thymus borysthénicus* тощо).

На сьогодні 50 га (14,3%) урочища вже заповідані у складі Національного природного парку «Олешківські піски». На заповідній частині урочища нами відмічено 161 вид (37,8% від загальної кількості видів в урочищі) судинних рослин, в тому числі і 18 созофітів. Натомість 264 види (62,1%) флори урочища, включаючи 7 созофітів (*Ceratophyllum tanaiticum*, *Dactylorhiza incarnata*, *Dryopteris carthusiana*, *Polygonatum odoratum*, *Potamogeton sarmaticus*, *Salvinia natans*, *Stachys officinalis*) не охоплені охороною. Для більшості раритетних видів, які відмічені на території урочища в складі національного природного парку, охорона не є репрезентативною, оскільки охоплює лише незначну частину їх популяцій в урочищі. Наведені показники та видове багатство флори урочища Буркути дає підставу поставити його на один рівень з іншими національними парками та заповідниками степової зони та є вагомим аргументом щодо включення його у повному складі до національного природного парку «Олешківські піски».

### Подяки

Автори висловлюють щирю подяку адміністрації Національного природного парку «Олешківські піски»: директору А.В. Непрокіну, головному природознавцю О.І. Ложкіній та начальнику природоохоронного науково-дослідного відділення «Буркути» І.І. Кравзюку, а також головам Малокопанівської сільради В.М. Зорі та Виноградівської сільської об'єднаної територіальної громади С.В. Шматенку, за підтримку та надану технічну допомогу у дослідженні даної ділянки Нижньодніпровських пісків.

### References

- AFANASYEV D.YA., BILYK G.I., KISTYAKOVSKY A.B., KOTOV M.I. (1952). *The Plant and Animal World of the South of the Ukrainian SSR and Northern Crimea*. Kyiv: Academy of Sciences of Ukrainian SSR, 86 p. (in Russian)
- ARTYUSHENKO A.T. (1970). *Rastitelnost lesostepi i stepi Ukrainu v chetvertichnom periode*. Kyiv: Nauk. dumka, 168 p. (in Russian).
- BOIKO M.F. (1988). New discoveries of rare and endangered plant species in Kherson and Mykolaiv regions. *Ukr. Bot. J.*, **45** (5): 84–87. (in Ukrainian)
- CHERVONUI spusok Khersonskoji oblasti (2013). Rishenja XXVI sesiji Khersonskoji oblasnoji radu VI sklukkannja № 893 vid 13.11.2013. Kherson: 13 p. (in Ukrainian)
- CHRISTENHUSZ M., LANSDOWN R.V., BENTO ELIAS R., DYER R., IVANENKO Y., ROUHAN, G., RUMSEY F., VÄRE. H. (2017). *Salvinia natans*. The IUCN Red List of Threatened Species: <http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2011-1.RLTS.e.T163996A85449648>. [9/3/2018].
- CONVENTION on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (1979): <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list//conventions/treaty/104> [10/3/2018].
- DIDUKH YA.P., SHELYAG-SOSONKO YU.R. (2003). Geobotanical zoning of Ukraine and adjusting territories. *Ukr. Bot. J.*, **60** (1): 6–17. (in Ukrainian)
- FLORA URSS (1960). Zerov D. K. (ed). Kyiv: Academy of Sciences of the USSR. T. IX: 188–191 (in Ukrainian)
- GORDIENKO I.I. (1969). *Oleshkovskie peski i biogeocenticheskie svjazi v processe ih zarostanija*. Kyiv: Naukova dumka, 186 p. (in Russian)
- GORETSKY G.I. (1970). *Alljuvialnaja letopis Velikogo PraDnipra*. Moskva: Nauka, 491 p. (in Russian)
- ILYICHEVSKY S.O. (1937). Materials for the flora of the seaside part of Ukraine. *Ukr. Bot. J.*, **15** (2): 253–255. (in Ukrainian)
- KARNATOVSKAYA M.YU. (2006). *Flora and Vegetation of arens of lower Dniper*. PhD thesis. Kyiv: M.M. Gryshko National Botanical Garden.
- KLOKOV M.V. (1980). *Psamophilnue floristicheskije kompleksu na territorii USSR (Opit analiza psamophytone)*. In: *Novosti sustematuku vushuh i nizchih roslun*. Kyiv: Naukova dumka, 90–151 p. (in Russian)
- KRYTSKA L.I. (1987). *Flora of steppes and limestone outcrops of the Right-bank cereal steppe*. PhD thesis. Kyiv: M.H. Kholodny Institute of Botany. (in Russian)
- LAVRENKO E.M., PORETZKY A.S. (1928). Die Vegetation der Tschelbassy und Iwanowka Sandmassive und der Kinburischen Erdlandzunge in den Grenzen des Unter-Dnjeprs. *Materials of nature protection in Ukraine. Kharkiv, 1928*: 127–177.
- LAVRENKO E.M., PORETZKY A.S. (1928). Sur la flore des sables du das Dniper. *News of the Main Botanical Garden*: 25–29. (in Russian)
- LITOPYS OF THE NATURA NNP "OLESHKI SANDS" (2016).
- LITOPYS OF THE NATURA NNP "OLESHKI SANDS" (2017).
- MARYNYCH O.M., PARHOMENKO G.O., PETRENKO O.M., SHISHHENKO P.G. (2003). An improved scheme of physical-geographical zoning of Ukraine. *Ukr. Bot. J.*, **60** (1): 17–23. (in Ukrainian)
- MELNYK R.P., SADOVA O.F., MOYSIENKO I.I. (2016). Habitats of the Scientific Reserve «Burkuty» National Nature Park «Oleshkovsky Sands». *Ukr. Bot. J.*, **73** (4): 361–366. doi: 10.15407/ukrbotj73.04.361 (in Ukrainian)
- MOSKALENKO YU.O. (2015). *Avifauna and bird communities of the Lower Dnieper Sands*. PhD thesis. Kyiv: I. I. Schmalhauzen Institute of zoology.
- MOSYAKIN S.L., FEDORONCHUK M.M. (1999). *Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist*. Kiev, 345 p.
- MOYSIENKO I.I. (2011). An annotated list of the vascular plants recorded on territory of the regional landscape park «Kinburnska kosa» in 2007–2009. *Chornomors'k. bot. z.*, **7** (4): 390–399. (in Ukrainian)
- MOYSIENKO I.I., KHODOSOVTSSEV O.YE., ROMAN YE.G., PILIPENKO I.O., BOIKO M.F. (2012). To necessity of «Oleshkivski Pisky» National Park the territory widening. *Nature Reserves in Ukraine*, **18** (1-2): 110–114. (in Ukrainian)
- MOYSIENKO I.I. (2013). Floristic diversity and taxonomic structure of the flora of the Pivnichne Prychornomoria (Northern Black Sea Coastal Plain). *Chornomors'k. bot. z.*, **9** (1): 41–56.

- PACHOSKY I.K. (1904). Ocherk rastitelnosti Dneprovskogo yezda Tavricheskoj gubernii. *Zapiski Novorossijskogo obzchestva estestvoisputatelej*, **26**: 9–159. (in Russian)
- RED Data Book of Ukraine. Vegetable Kingdom (2009). Didukh Ya.P. (ed). Kyiv: Globalconsaltyng, 912 p. (in Ukrainian)
- SADOVA O.F., MOYSIENKO I.I., MELNYK R.P., ZAKHAROVA M.YA. (2016). Suchasnyj stan poshyrennja sozophitiv Chervonoji knygy Ukraine na terutoriji NPP «Oleshkivski pisku» (Khersonska oblast). *Nature Reserves in the Steppe zone of Ukraine. Series: «Conservation Biology in Ukraine», Urzuf, 14-15 March*: **2** (2): 144–148 (in Ukrainian)
- SHAPOVAL V.V. (2006). Do vyvchenna syntaksonomii roslynnosti depresii Livoberezhzha Nyzhnoho Dnipra. Clasy Isoeto-Nanojuncetea, Br.-Bl. et R. Tx. ex Westhoff et al. 1946, Molinio-Arrhenatheretea R.Tx. 1937 and Festuco-Brometea Br.-Bl. et Tx. in Br.-Bl. 1949. *Visti Biosferneho zapovidnyka «Askania nova»*, **8**: 15–48.
- SMEKALOVA T., MASLOVKA O., MELNYK V. (2011). Agropyron dasyanthum. The IUCN Red List of Threatened Species: <http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2011-1.RLTS.T176502A7254702.en>. [9/3/2018].
- STEVEN CH. (1856). Verzeichniss der auf der taurischen Halbinsel wildwachsenden Phlancen. *Bull. de la Soc. Imperial des Natur. de Moscou*, **11**: 246. (in German)
- TZVELEV T.T. (2000). *Manual of the vascular plants of North-West Russia (Leningrad, Pskov and Novgorod provinces)*. St.-Petersburg State Chemical-Pharmaceutical Academy Press, 781 p. (in Russian)
- UMANETS O.YU. (1997). *Ecological-coenotic characteristic of the flora of the sand arrays of the Lower Dniester's left bank and its genesis*. PhD thesis. Kyiv: M.H. Kholodny Institute of Botany. (in Ukrainian)
- UMANETS O.YU. (2012). *BZ Chornomorskij*. In: Phytodiversity of nature reserves and national nature parks of Ukraine. P1. Biosphere reserves. Nature reserves. Onishchenko V.A, Andrienko T.L. (ed). Kyiv: 73–94. (in Ukrainian)
- VINNICHENKO T.S. (2006). *Roslynu Ukrainy pid ohoronoiu Bernskoi konvencii*. Kyiv, 176 p. (in Ukrainian)
- VYSOTSKYI G., LAVRENKO E., MAKHOV (1928). Proektovanyi derzhavnyi piskovyj zapovidnyk Dniprovskoho Nyzu Khersonskoho okruhu. *Naturschutz in Ukraine*, **2**: 1–9.
- VYSOTSKYI P.N. (1936). Voprosy osvoenija Nizchnedneprovskih peskov. *Bulletin UAASNL*, **4**: 13–18. (in Russian)
- ZAKHAROVA M.YA., MOYSIENKO I.I. (2016). Florocoenotic restriction of rare species in natural forest on Nizhnedneprovskiy sands. *Chornomors'k. bot. z.*, **12** (2): 206–213. doi:10.14255/2308-9628/16.122/9 (in Ukrainian)
- ZAKHAROVA M.YA., MOYSIENKO I.I. (2017). Sozophity Oselyshchnoi Dyrectyvy na Nyzchnodniprovskykh piskakh. *NATURA 2000 network as an innovative system for the protection of rare species and habitats in Ukraine. Materials of the scientific and practical seminar. Series: «Conservation Biology in Ukraine», Kyiv, 15 February, 2015*: 47–51. (in Ukrainian)

Рекомендує до друку  
Дубина Д.В.

Отримано 15.03.2018

Адреси авторів:

I.I. Мойсієнко, М.Я. Захарова, Р.П. Мельник  
Херсонський державний університет  
вул. Університетська 27  
Херсон 73000  
Україна  
e-mail: ivan.moysiienko@gmail.com

Authors' addresses:

I.I. Moysiienko, M.Ya. Zakharova, R.P. Melnyk  
Kherson State University  
Universitetskaya Str. 27,  
Kherson 73000  
Ukraine  
e-mail: ivan.moysiienko@gmail.com

О.Ф. Садова  
Національний природний парк "Олешківські піски"  
провул. Ракитний 16  
м. Олешки 75100  
Олешківський р-н  
Херсонська обл.  
Україна.  
e-mail: sadova.npp@gmail.com

O.F. Sadova  
Oleshkivski Pisky National Nature Park  
passed. Rakitny 16  
Oleshky 75100,  
Oleshkivskiy district  
Kherson region  
Ukraine.  
e-mail: sadova.npp@gmail.com